

Fagskolen
Oslo Akershus

STUDIEPLAN
FHH17D
Helseadministrasjon

Fagskolen Oslo Akershus

Stuedsted: Oslo

Godkjent Nokut: 10.04.2007

Sist revidert: 03.03.2018

ENDRINGSLOGG FOR STUDIEPLAN

Dato	Kapittel/avsnitt	Endring/årsak til endring	Utført av
2019.12.04	Hele	Ny mal	JACG

INNHold

Innledning	2
Om fordypningen	2
Om planen	3
Overordnede Læringsutbyttebeskrivelser	4
1. Generelt om fagskoleutdanning i Helse og oppvekstfag	5
Begrepsavklaringer	7
Planens innhold	9
Emne 1: Felles grunnlag for fagskoleutdanninger i helsefagene (Emnekode 00HH17A)	9
1a Arbeidsformer og metoder i studiet	10
1 b Helse- og omsorgsfagene i samfunnet	10
1c Etikk	10
1d Kommunikasjon og samhandling	10
1e Stats- og kommunalkunnskap, helse og omsorgspolitikkk	10
1f Sosiologi og psykologi	11
Emne 2: Kommunikasjon, service og arbeidsflyt	12
Emne 3A: Organisering, kvalitetssikring og finansiering av helse- og omsorgstjenesten	13
Emne 3B: Organisering, kvalitetssikring og finansiering av tannhelsetjenesten	14
Emne 4: Hovedprosjekt.....	15
Emne 5: Praksis	16

INNLEDNING

Fagskoleloven av 2003 flyttet ansvaret for planverk i fagskolen fra myndighetene til utdanningstilbyderne. For å sikre en nasjonal standard for fagskoletilbudene, tok arbeidslivets organisasjoner initiativ til å få etablert Nasjonale utvalg med ansvar for å utarbeide felles. Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse og oppvekstfag (NUFHO) utvikler og vedlikeholder planer for helse- og oppvekstutdanninger. Helsedirektoratet overførte i 2011 ansvaret for utvikling og ajourhold av planverk for helseutdanningene til utvalget. Nasjonale planer er rammer som skal sikre at tilsvarende fagskoleutdanninger holder høy og tilsvarende kvalitet og kan gjenkjennes fra skole til skole. Disse rammene er ment som et grunnlag når tilbyderne skal utarbeide sine studieplaner. Det er skolenes egne studieplaner som utgjør det faglige grunnlaget for godkjenning av skolenes utdanninger, og den enkelte tilbyders styre har ansvaret for utvikling og vedlikehold av disse. NUFHO er et organ for samhandling mellom tilbydere av fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag, arbeidsgiver- og arbeidstakerorganisasjoner og relevante myndigheter.

OM FORDYPNINGEN

Denne *fagskoleutdanningen i helseadministrasjon* skal sikre den enkeltes, samfunnets og arbeidslivets behov for kompetanse i tråd med dagens og framtidens oppgaver og utfordringer innen helse- og omsorgstjenesten og tannhelsetjenesten.

Målgruppene for dette utdanningstilbudet er helsesekretærer og tannhelsesekretærer. Brukermedvirkning og pasientens rettigheter står sentralt i disse yrkesgruppenes daglige arbeid, og de har utstrakt kontakt og kommunikasjon med pasienter, deres pårørende og kollegaer. Arbeidet krever gode kunnskaper om helse- og omsorgstjenesten og tannhelsetjenesten, og evne til presis og forståelig kommunikasjon, skriftlig så vel som muntlig. Helse- og omsorgstjenesten er i stadig endring og står overfor store utfordringer i tiden fremover. Det er derfor behov for videreutdanning av de aktuelle målgruppene.

Vi legger også vekt på kompetansebehovet som er beskrevet i Meld. St. 11 (2015 – 2016) Nasjonal helse- og sykehusplan (2016 – 2019). Her legges det vekt på at det er behov for å rekruttere og videreutdanne medarbeidere med bl.a. følgende:

«Kompetansebehovet øker innen logistikk, merkantile tjenester og kontortjenester og innen nye grupper på service-, informasjons- og veiledningssiden. Forventet behovsbilde er belyst i en rekke rapporter og arbeider de senere årene. Likeså ligger det til grunn en forutsetning om at helsepersonell i langt større grad skal jobbe og samhandle i team, på tvers av profesjoner og nivåer – og i faglige nettverk.»

Denne fagskoleutdanningen legger stor vekt på emner som kommunikasjon, service og arbeidsflyt samt organisering, kvalitetssikring og finansiering av helse- og

omsorgstjenesten. Utdanningen inneholder også et felles emne for ettårige fagskoleutdanninger innen helse- og oppvekstfag.

Hensikten med utdanningen er å utdanne reflekterte yrkesutøvere med høy yrkesetisk forståelse som tar initiativ til, organiserer og iverksetter tiltak for pasienter og deres pårørende, og i samarbeid med andre yrkesgrupper. Fagskoleutdanningen er praktisk og yrkesrettet og er derfor egnet for de aktuelle målgruppene.

Utdanningen kan gi karrieremuligheter, noe som har stor betydning for rekruttering og videreutvikling av helsesekretærer og tannhelsesekretærer. Derfor er det viktig å gi fagarbeidere økt kompetanse.

OM PLANEN

Denne nasjonale planen erstatter planen "Videreutdanning/fagskoleutdanning i administrasjon for helse- og sosialpersonell med videregående opplæring" som ble publisert av Sosial- og helsedirektoratet i oktober 2006 og som senere fikk betegnelsen FHH03 Administrasjon.

Sammen med "Nasjonal plan for ettårig fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag, generell del" (se eget dokument) utgjør denne planen planverket for en ettårig fagskoleutdanning i helseadministrasjon.

I emne 3 er det lagt opp til en valgmulighet til henholdsvis helse- og omsorgstjenesten (tidligere helse- og sosialtjenesten) eller tannhelsetjenesten. Emne 3A: Organisering, kvalitetssikring og finansiering av helse- og omsorgstjenesten.

Emne 3B: Organisering, kvalitetssikring og finansiering av tannhelsetjenesten. Dette gjelder bl.a. lover og forskrifter, organisering, finansiering, IKT-verktøy, oppgaver og praksis.

Planen er utviklet av en plangruppe på oppdrag fra Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag (NUFHO), og vedlikeholdes av utvalget. Plangruppa besto av representanter fra arbeidsgiverorganisasjoner, og arbeidstakerorganisasjoner og fra tilbydere av fagskoleutdanning.

OVERORDNEDE LÆRINGSUTBYTTEBESKRIVELSER

De overordnede læringsutbyttebeskrivelsene, også kalt O-LUB skal gi uttrykk for hva en kandidat som har gjennomført en fagskoleutdanning skal inneha av kompetanse beskrevet som kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Disse skal gi arbeidsgivere en tydelig forståelse av hva denne utdanningen omfatter og hvilke forventninger han/hun kan ha til disse kandidatene.

Kunnskap	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om menneskesyn, menneskerettigheter, kommunikasjon, relasjonsbygging, service og relevante IKT-verktøy som anvendes i helse- og omsorgstjenesten • har kunnskap om helsepedagogikk og helserelatert kompetanse (Health literacy) • har innsikt i relevante lover, forskrifter og avtaler som regulerer helse- og omsorgstjenesten og arbeidslivet • har kunnskap om helse- og omsorgstjenesten og eget yrkesfelt i et tverrfaglig perspektiv • kan oppdatere sin kunnskap om helse- og omsorgstjenesten og eget yrkesfelt i et tverrfaglig perspektiv • forstår helse- og omsorgstjenestens betydning for verdiskapingen i samfunnet
Ferdigheter	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om menneskesyn, menneskerettigheter, kommunikasjon, relasjonsbygging og service overfor kollegaer, pasienter og pårørende • kan anvende sin kunnskap om helsepedagogikk og helserelatert kompetanse (Health literacy) overfor pasienter og pårørende • kan anvende kunnskap om språk og kommunikasjonsteknikker for å forstå og bli forstått av pasienter og pårørende med ulik kulturell identitet • kan anvende kunnskap om IKT-verktøy for å sikre medisinsk forsvarlighet, ivareta lovverk og forskrifter, og for å kommunisere med pasienter og pårørende • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for bruk av IKT, kommunikasjon og veiledning av pasienter og pårørende med ulik kulturell identitet • kan kartlegge en situasjon mht. kommunikasjon, service og pasientforløp og behov for iverksetting av tiltak
Generell kompetanse	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for etiske prinsipper som tillit, respekt, integritet og likeverd • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk i yrkesutøvelsen • kan utføre arbeid etter behov hos pasienter og pårørende og i samsvar med retningslinjer for helse- og omsorgstjenesten • kan bygge relasjoner med egen yrkesgruppe, tverrfaglig og på tvers av organisasjoner og bransjer • kan utvikle arbeidsmetoder på arbeidsplassen, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon

1. GENERELT OM FAGSKOLEUTDANNING I Helse- og oppvekstfag

1.1. Opptakskrav

Se Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Oslo Akershus eller skolens hjemmeside for utfyllende informasjon om opptakskrav. Forskriften er tilgjengelig på fagskolens hjemmeside fagskolen-oslo.no og lovdata.no.

1.1.1. Generelle opptakskrav

- For opptak til studier ved Fagskolen Oslo Akershus kreves fullført og bestått videregående opplæring med autorisasjon/fagbrev eller vitnemål fra relevant yrkesutdanning.
- I studieplanen for den enkelte utdanning er det beskrevet hvilke autorisasjon/fagbrev eller vitnemål for yrkeskompetanser som kan gi rett til opptak (se lenger nede i dette avsnittet).
- Studenter som kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring, må fremlegge politiattest ved opptak, jfr. § 3-9.Fastsatt med hjemmel i § 27 i Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven). Det gjelder alle studietilbud innen helse- og oppvekstfagene på Fagskolen Oslo Akershus.

1.1.2. Opptak på grunnlag av realkompetansevurdering

- Realkompetanse er all den kompetansen en person har skaffet seg gjennom formell, ikke-formell eller uformell læring. Dvs. alle kunnskaper og ferdigheter en person har tilegnet seg gjennom utdanning, betalt eller ubetalt arbeid, etterutdanning, fritidsaktiviteter, organisasjonsarbeid og annet som kommer i tillegg til den kompetansen som er dokumentert gjennom grunnutdanningen.
- Søkere som ikke fyller kravene til generelt opptaksgrunnlag og som er 23 år eller eldre i opptaksåret, kan søke om opptak på grunnlag av realkompetanse.
- Søkeren må ha fem års relevant yrkespraksis. Yrkespraksis må være relevant til studieprogrammet det søkes på studieplanen. Ved realkompetansevurdering i fellesfag kreves nødvendige faglige forutsetninger tilsvarende læreplanene i Vg1/grunnkurs og Vg2/VK1 i yrkesfaglige utdanningsprogram.
- Vedtak om godkjent realkompetanse er kun gyldig i det påfølgende studieåret, og til den utdanningen det er gitt opptak til.

1.1.3. Søkere med utenlandsk utdanning

- Søkere med fullført videregående opplæring fra de andre nordiske landene er kvalifiserte for opptak når den videregående opplæringen i de respektive landene gir generelt opptaksgrunnlag til tertiærutdanning tilsvarende norsk fagskoleutdanning
- Søkere utenfor Norden må dokumentere opplæring og praksis ved autorisert translatør og ha yrkesfaglige studieretninger i Kunnskapsløftet 2006.
- Søkere utenfor Norden må ha kunnskaper i norsk tilsvarende nivå B2. Søkere som ikke kan dokumentere dette, må realkompetansevurderes.
- Søkere som har utenlandsk utdanning, godkjent i Norge, må også være autorisert i Norge ved inntak til fagskoleutdanning i helse- og oppvekstfag.

1.1.4. Poengberegning og rangering av søkere

Poengberegning foretas ihht følgende retningslinjer	Poeng
Fullført og bestått videregående opplæring med autorisasjon/fagbrev	10
Minst 5 års relevant praksis uten autorisasjon/fagbrev, og med realkompetanse i felles allmenne fag	10
Praksis utover det generelle grunnlag for opptak (som i 100% stilling)	1 poeng pr 6 mnd
Fagprøve i annet fag utover det generelle opptakskrav inkl. praksistid	5
Det gis gjennomsnittlig karakterpoeng av karakterne i alle fag på Vg2/VK1 og tverrfaglig eksamen	Multipliseres med 10
Rangering foretas ihht følgende retningslinjer	
Ved lik poengsum skal det kjønn som er underrepresentert i det yrket eller den profesjon opplæringen skal føre frem til, kvoterer	
Yrkeserfaring eller annen kompetanse kan brukes til rangering av søkere	

1.1.5. Krav til politiattest (for Helse- og oppvekststudier)

Ved opptak til utdanninger der studenter kan komme i kontakt med mindreårige som del av klinisk undervisning eller praksisopplæring, skal det kreves at studentene legger frem politiattest som omtalt i politiregisterloven § 39 første ledd. Hvis det er gitt særlige regler om politiattest for bestemte typer yrkesutøving, gjelder disse tilsvarende for studenter som deltar i praksisopplæring eller klinisk undervisning. Det gjelder alle studietilbud innen helse- og oppvekstfagene på Fagskolen Oslo Akershus.

Se Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Oslo Akershus eller skolens hjemmeside for utfyllende informasjon om opptakskrav. Forskriften er tilgjengelig på fagskolens hjemmeside fagskolen-oslo.no og lovdata.no.

1.1.6. Godkjente fagbrev

I tabellen nedenfor har vi listet fagbrev som kvalifiserer for opptak til studiet. I kolonnen til høyre er oppført fagbrev som sammen med en realkompetansevurdering kan bli vurdert som kvalifiserende for opptak til studiet.

Tabell 1. Fagbrev som kvalifiserer til opptak

Autorisasjon/ fagbrev som kvalifiserer for opptak til studiet Helseadministrasjon
Helsesekretær
Tannhelsesekretær
Helsefagarbeider

1.2. Evaluering av studiet

Tilbakemelding om utdanningskvaliteten ved Fagskolen Oslo Akershus fra relevante aktører er et grunnleggende element i systemene for kvalitetssikring. Fagskolen Oslo Akershus innhenter informasjon fra *studenter, undervisningspersonalet, sensorer og aktører i yrkesfeltet*. Fagskolen Oslo Akershus skal gjennomføre elektroniske og anonyme evalueringsundersøkelser. Evalueringene skal gjennomføres i

samme tidsperiode hvert år definert for henholdsvis emne og tema, og evalueringene skal dekke de samme områdene slik at en oppnår kontinuitet og sammenlignbare resultater over tid.

Med mål om kontinuerlig utvikling av utdanningen ved Fagskolen Oslo Akershus legges det til rette for at studentene vurderer opplevd læringsutbytte, utdanningsinnhold og progresjon, herunder undervisning, arbeidsmetoder, læringsmiljøet og eventuelle praksisperioder, utstyr og annen infrastruktur. Det gjennomføres underveisevaluering for emne/tema samt en sluttevaluering ved skoleårets avslutning. Evalueringens undersøkelser skal være korte, konsise og legge grunnlag for god analyse som kan føre til eventuelle justeringer og forbedringer av undervisningen og øvrig utdanningskvalitet.

Undersøkelsene omfatter områder som:

- Studieinformasjon om tilbudet
- Innholdet i studieplanene
- Undervisningsmetoder
- Undervisningspersonalets undervisnings- og fagkompetanse
- Veiledning av og tilbakemeldinger til studentene
- Fysisk og psykososialt læringsmiljø
- IKT
- Aktualitet og yrkesrelevans

For å sikre nødvendig statistisk grunnlag for evaluering og analyse skal svarprosenten være høy. Ved kritisk lav svarprosent skal respondentene kontaktes med anmodning om å svare på undersøkelsen.

1.2.1. Underveisevaluering fra studenter

Hensikten med underveisevalueringen er blant annet å kunne gjøre raske justeringer i pågående utdanninger, og avdelingsleder iverksetter derfor nødvendige forbedringstiltak umiddelbart i samarbeid med underviser.

1.2.2. Sluttevaluering fra studenter

Sluttevaluering for studentene vil overlappes med underveisevalueringen på flere områder, men skal ha særlig fokus på faglige og mer generelle problemstillinger knyttet til utdanningen.

2. ORGANISERING OG OPPBYGGING AV STUDIET – den indre sammenhengen

Det totale læringsutbyttet for utdanningen skal oppnås gjennom teoretiske og praktiske elementer i emnene. Studieplanen skal tydelig vise sammenhengen mellom det overordnede læringsutbyttet for studiet og læringsutbyttet for emnene i studiet. Denne indre sammenhengen i utdanningen er derfor viktig og det vil i det følgende bli redegjort for gjennomføringsmodell, undervisningsformer og læringsaktiviteter og hvordan disse vil føre frem til at studenten opparbeider seg ønskete kunnskaper, ferdigheter og kompetanse gjennom studiearbeidet i emnene.

For de som velger helseadministrasjon i helse- og omsorgstjenesten:

Emne	Tittel	studiepoeng
00HH17A	EMNE 1 Felles grunnlagsemne for fagskoleutdanninger i helse- og oppvekstfagene 1a. Arbeidsformer og metoder i studiet 1b. Helse og omsorgsfagene i samfunnet 1c. Etikk 1d. Kommunikasjon og samhandling 1e. Stats- og kommunalkunnskap, helse- og omsorgspolitik 1f. Sosiologi og psykologi	8
00HH17B	EMNE 2 Kommunikasjon, service og arbeidsflyt	16
00HH17C	EMNE 3A Organisering, kvalitetssikring og finansiering av helse- og omsorgstjenesten	7
00HH17E	EMNE 4 Hovedprosjekt	9
00HH17P	EMNE 5 Praksis	20
	Til sammen	60

□

Vurdering blir gjennomført i alle emner og i samsvar med læringsutbyttebeskrivelsenes arbeidskrav på en slik måte, at fagskolen på mest mulig sikkert grunnlag kan vurdere kandidatens overordnede læringsutbytte og foreta en helhetsvurdering av kandidatens kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse. Alle emner gis en emnekarakter. I noen emner er det i tillegg til emnekarakter også en sluttvurdering med eksamenskarakter.

Det benyttes bokstavkarakter på en skala fra A til F, hvor A er beste karakter og F er ikke bestått (tabell 8).

Tabell 2. Karakterskala med generell beskrivelse

Symbol	Betegnelse	Generell, ikke fagspesifikk beskrivelse av vurderingskriterier
A	Fremragende	Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Studenten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.
B	Meget god	Meget god prestasjon. Studenten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.
C	God	Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Studenten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.
D	Nokså god	En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Studenten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.
E	Tilstrekkelig	Prestasjonen tilfredsstiller minimumskravene, men heller ikke mer.

		Studenten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.
F	Ikke bestått	Prestasjon som ikke tilfredsstillende de faglige minimumskravene. Studenten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.

2.1. Mappevurdering (underveisvurdering) og emnekarakter

- I hvert emne skal det foretas en sluttvurdering av studenten i forhold til emnets læringsutbytte. Vurderingsgrunnlag og -kriterier er beskrevet i den enkelte studieplan. Det skal være en helhetsvurdering av studentens kunnskaper, ferdigheter og generelle kompetanse i alle emnets temaer.
- Det er emnets lærere som foretar sluttvurderingen.
- Hvis en student vurderes til ikke bestått i et emne må emnet gjennomføres på nytt.
- Obligatoriske arbeider må være godkjent før studenten kan avlegge eksamen og få endelig karakter i et emne.
- Dersom en student avbryter en praksisperiode uten dokumentert grunn blir praksisperioden vurdert til «ikke bestått».

2.2. Sluttvurdering og eksamenskarakter

For fullstendige regler angående eksamen og sluttvurdering se skolens forskrift.

2.2.1. Vilkår for eksamen

- Fagskolen gir utfyllende bestemmelser for organiseringen av eksamen og utarbeider en eksamensplan. Denne offentliggjøres senest 6 uker før eksamen på skolens læringsplattform og/eller hjemmeside.
- For å kunne fremstille seg til eksamen/hovedprosjekt må alle tidligere emner, eksamener og praksis i studiet være bestått/godkjent.
- Studenten er selv ansvarlig for å holde seg orientert om tid og sted for den enkelte eksamensavvikling.
- Krav om obligatorisk fremmøte til undervisning, gruppesamlinger, obligatoriske arbeidskrav og praksis skal fremgå av studieplanen.
- Studentavgift for gjeldende skoleår skal være betalt innen 01.10. Slutter studenten studiene etter 01.10, kan studenten ikke kreve studentavgiften tilbakebetalt.
- Studenter som er tatt opp til et studieprogram blir automatisk oppmeldt til eksamen.
- Ved mistanke om fusk eller forsøk på fusk, gjelder § 7.3 sjettede ledd i fagskolens forskrift.

2.2.2. Veiledet praksis

- Omfang og retningslinjer for praksis framgår av den enkelte studieplan som inneholder praksis,
- Ved vurdering av praksisopplæring er det ekstern veileder eller praksislærer på praksisstedet og fagskolens faglærer som vurderer studentens praksis til "bestått"/"ikke bestått". Studenten har krav på veiledning underveis.
- Står en student i fare for å få vurdert sin praksisperiode til "ikke bestått", skal studenten varsles skriftlig om dette senest halvveis i praksisperioden. Hvis det i siste halvdel av praksisperioden oppstår forhold som gjør at studenten står i fare for å få vurdert praksisperioden til "ikke bestått", skal studenten varsles om dette umiddelbart.
- Ved fare for "ikke bestått" praksis, skal ekstern veileder eller praksislærer og fagskolens faglærere gi en skriftlig begrunnelse.

- Ved "ikke bestått" praksisperiode, kan studenten ta denne opp igjen bare én gang. Ved andre gang "ikke bestått" i samme praksisperiode, vil studenten miste studieretten.
- Vurdering av muntlig prestasjon og vurdering av praksisopplæring eller lignende som ikke lar seg etterprøve, kan ikke påklages, jfr 8-3 pkt 1 og Lov om høyere yrkesfaglig utdanning (fagskoleloven) § 22

2.2.3. Vurdering

- Grunnlaget for vurdering er læringsutbyttebeskrivelsene slik de er definert i plan for emnet.
- Emnets eksamensform og vektning dersom emnet består av flere deksamener, skal fremgå av planen for det enkelte emnet.
- Følgende eksamensformer kan benyttes – enten individuelt eller i gruppe:
  - skriftlig eksamen med tilsyn
  - skriftlig eksamen uten tilsyn, som for eksempel hjemmeeksamen, prosjektoppgave, hovedprosjekt og presentasjonsmapper
  - muntlig eksamen
  - praksis, laboratorieøvelser, muntlige presentasjoner
- Alle skriftlige eksamener, både med og uten tilsyn skal normalt leveres med kandidatnummer.
- Studenten har selv ansvar for å oppbevare arbeidskrav som skal leveres for evaluering i form av presentasjonsmapper.

Det skal fremgå av studieplanen dersom deksamener kreves bestått i en bestemt rekkefølge, og dersom bestått deksamener er en forutsetning for å avlegge andre deksamener.

2.3. Sluttdokumentasjon

2.3.1. Vitnemål

Vitnemål utstedes for fullført og bestått studium. Vitnemålet dokumenterer det overordnede læringsutbyttet, emner og evt praksis som inngår i utdanningen, karakterene som er oppnådd, og antall studiepoeng for det enkelte emne. På vitnemålets siste side opp hovedprosjektets tittel og beskrivelse oppført, vurdering av hovedprosjektet og eventuelle merknader.

2.3.2. Karakterutskrift

Hvis studenten har tatt enkeltemner, eller ikke har fullført eller bestått hele utdanningen, kan det utstedes karakterutskrift.

2.3.3. Tilknytningskrav, innpass og fritak

For at en fagskole skal kunne utstede vitnemål eller annen dokumentasjon for fullført utdanning, må minst 30 av studiepoengene som skal inngå i beregningsgrunnlaget, være avlagt ved fagskolen. Det er normalt den siste fagskolen som har en student før fullført utdanningsløp, som har ansvaret for å utstede vitnemålet. Ved innpassing mellom fagskoler kan det avtales særskilte ordninger for utstedelse av vitnemål mellom de berørte fagskolene.

For ytterligere informasjon om sluttdokumentasjon, se Forskrift om opptak, studier og eksamen ved Fagskolen Oslo Akershus.

BEGREPSAVKLARINGER

Brukermedvirkning	<p>En bruker er en person som benytter seg av relevante tjenester i en eller annen form. Brukere har rett til å medvirke, og tjenestene har plikt til å involvere brukeren. Brukermedvirkning er en lovfestet rettighet, og er dermed ikke noe tjenesteapparatet kan velge å forholde seg til eller ikke. Samtidig har brukermedvirkning en egenverdi, terapeutisk verdi og er et virkemiddel for å forbedre og kvalitetssikre tjenestene (hentet fra www.helsedirektoratet.no). I overordnede helsepolitiske dokument og i lovverket skilles det mellom brukermedvirkning på individ-, tjeneste- og systemnivå. Begrepene for de tre nivåene kan variere. Nivåinndelingen får fram det brede spekteret av virkemidler som må til for å fremme brukermedvirkning, slik at den blir reell. Samtidig kan skillet oppleves som kunstig fordi det å jobbe med brukermedvirkning på ett av nivåene også har konsekvenser for de andre nivåene (hentet fra www.helsebiblioteket.no).</p> <p>Les mer: http://www.helsebiblioteket.no/kvalitetsforbedring/brukermedvirkning/brukermedvirkning-pa-tre-ulike-niva</p>
E-helse	<p>E-helse defineres som bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) for å forbedre effektivitet, kvalitet og sikkerhet i helse- og omsorgssektoren (hentet fra www.ehelse.no).</p>
Health literacy	<p>Se: Helserelatert kompetanse.</p>
Helseadministrative registre	<p>Ulike registre som inneholder informasjon om organisasjoner og personell i helse- og omsorgssektoren, som Register over enheter i spesialisttjenesten (RESH), Legestillingsregisteret (LSR), Helsepersonellregisteret (HPR) og Adresseregisteret (AR) (hentet fra Norsk Helsenett på www.nhn.no).</p>
Helsepedagogikk	<p>Begrepet helsepedagogikk brukes om det å anvende pedagogiske prinsipper og verktøy for å fremme læring, mestring og helse hos brukere og pasienter som har helseutfordringer og deres pårørende. Kilde: Nasjonal kompetansetjeneste for læring og mestring innen helse på www.mestring.no.</p>
Helserelatert kompetanse (Health literacy)	<p>Health Literacy: "The degree to which individuals have the capacity to obtain, process, and understand basic health information and services needed to make appropriate health decisions" (Committee on Health Literacy, 2004). Tilsvarende den norske betegnelsen «helselatert kompetanse», som brukes om tilrettelegging av informasjon for pasienter med lav helseinformasjonsforståelse.</p>
HMS	<p>Referer til systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid, jf. internkontrollforskriften.</p>
IKT	<p>Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT) er et begrep som omfatter teknologi for samling, lagring, behandling, overføring og presentasjon av informasjon. I praksis er begrepet i dag avgrenset til datateknologi og tilhørende teknologi for kommunikasjon over datanett. Kilde: www.nn.wikipedia.org</p>

Kommunale helse- og omsorgstjenester	Kommunene har ansvar for å sørge for gode og forsvarlige helse- og omsorgstjenester til alle som trenger det, uavhengig av alder eller diagnose. Staten har ansvar for å sikre like rammevilkår gjennom regelverk og økonomiske rammer. Staten har også ansvar for å føre tilsyn og kontroll (hentet fra www.regjeringen.no).
Kvalitet i helsearbeidet	I Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten 2005–2015 skriver Helsedirektoratet at kvalitet betyr at tjenestene: <ul style="list-style-type: none"> • er trygge og sikre • er virkningsfulle • er samordnet og koordinert • involverer brukerne og gir dem innflytelse • utnytter ressursene på en god måte • er tilgjengelige og rettferdig fordelt
Pasientforløp	Pasientforløp forstås som: «En helhetlig, sammenhengende beskrivelse av en eller flere pasienters kontakter med ulike deler av helsevesenet i løpet av en sykdomsperiode». Formålet med pasientforløp er særlig å forhindre uønskede tidsavbrudd mellom ulike aktørers oppgave- og ansvarsområder i tjenestekjeden. Samhandling og koordinering må binde tjenestene sammen. Hentet fra www.helsedirektoratet.no .
Pårørende	Personer som har rett til informasjon om helsetilstanden til en pasient, og – i visse tilfeller - rett til å medvirke. Det er pasienten selv som bestemmer hvem som er pårørende. Om pasienten ikke er i stand til å si hvem som er pårørende blir det den som i størst utstrekning har varig og løpende kontakt med pasienten. For å avgjøre hvem som er nærmeste pårørende tas det utgangspunkt i en bestemt rekkefølge: <ul style="list-style-type: none"> • Ektefelle eller den pasienten lever sammen med i samboer/partnerskap • myndige barn • foreldre eller andre med foreldreansvaret • myndige søsken • besteforeldre • andre familiemedlemmer som står pasienten nær • verge eller hjelpeverge Om pasienten er under 16 år blir de med foreldreansvar pårørende. Definisjonen finnes i pasient og brukerrettighetsloven §1-3b. <p>Pårørendes rett til veiledning og informasjon.</p> Alle pårørende har rett til generell veiledning og informasjon når de henvender seg til helse- og omsorgstjenesten. Selv om helsepersonell har taushetsplikt om pasientens sykdom eller andre personlige forhold, har de alltid lov til å snakke med helsepersonell som pårørende. Helsepersonell bryter ikke taushetsplikten ved å lytte til pårørende eller ved å snakke med pårørende om opplysninger de er kjent med fra før. Les mer: https://helsenorge.no/parorende/parorendes-rettigheter .
Tannhelsetjenesten	Tannhelsetjenesten i Norge består av en offentlig sektor som yter tannhelsetjenester til deler av befolkningen etter lov om tannhelsetjenesten, og en privat sektor som tilbyr tannhelsetjenester til den øvrige befolkningen (hentet fra www.regjeringen.no).

Velferdsteknologi	<p>Hagen-utvalgets innstilling NOU 2011:11 <i>Innovasjon i omsorg</i> har vært retningsgivende på velferdsteknologiområdet. Utvalget legger til grunn denne forståelsen av begrepet:</p> <p>«Med velferdsteknologi menes først og fremst teknologisk assistanse som bidrar til økt trygghet, sikkerhet, sosial deltakelse, mobilitet og fysisk og kulturell aktivitet, og styrker den enkeltes evne til å klare seg selv i hverdagen til tross for sykdom og sosial, psykisk eller fysisk nedsatt funksjonsevne. Velferdsteknologi kan også fungere som teknologisk støtte til pårørende og ellers bidra til å forbedre tilgjengelighet, ressursutnyttelse og kvalitet på tjenestetilbudet. Velferdsteknologiske løsninger kan i mange tilfeller forebygge behov for tjenester eller innleggelse i institusjon.»</p>
--------------------------	--

PLANENS INNHOLD

Denne planen er den nasjonale planen, fagspesifikk del og inneholder 5 emner som er i tråd med planens overordnede læringsutbyttebeskrivelse. Emne 1 og 4 i helseplanene skal være felles grunnlagsemner slik det er beskrevet i generell del med enkelte unntak. Denne fagspesifikke planen avviker på emne

4. Det vil si at denne planen kun har emne 1 felles med de andre helseplanene. I emne 3 kan studentene velge om de vil rette seg mot helse- og omsorgstjenesten eller tannhelsetjenesten. Emne 5 er praksis og sluttvurderes som eget emne med karakteren bestått/ikke bestått.

Emne 1: Felles grunnlag for fagskoleutdanninger i helsefagene (Emnekode 00HH17A)

Kunnskap	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om menneskesyn, menneskerettigheter, yrkesetiske prinsipper og retningslinjer, og etisk refleksjon knyttet til arbeid i helse- og omsorgssektoren • har kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og -former, samhandling og konflikthåndtering knyttet til arbeid i helse- og omsorgssektoren • har innsikt i relevante lover og forskrifter innen helse- og omsorgssektoren som regulerer rettigheter, ansvar, plikter og kvaliteten på tjenestetilbud på kommunalt, regionalt og statlig nivå • har kunnskap om levekår og folkehelse i velferdsstatens utvikling, og om helse- og omsorgspolitiske føringer • har kunnskap om begreper innen sosiologi og psykologi knyttet til enkeltindividet, familien og sosialt nettverk • har kunnskap om læring, IKT, studieteknikk og arbeidsformer i studiet
Ferdigheter	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om yrkesetiske prinsipper og retningslinjer, til etisk refleksjon rundt praktiske og teoretiske problemstillinger i helse- og omsorgssektoren • kan anvende kunnskap om kommunikasjonsteori, -teknikker og -former til å samhandle profesjonelt med brukere, pårørende og kollegaer • kan anvende kunnskap om levekår og folkehelse i velferdsstatens utvikling, og om helse- og omsorgspolitiske føringer • kan anvende kunnskap innen sosiologi og psykologi til å motivere brukeren slik at han eller hun tar i bruk egne ressurser og opplever mestring • kan kartlegge aktuelle brukersituasjoner og iverksette relevante tiltak i samarbeid med kolleger og medstudenter • kan anvende aktuelt lovverk og forskrifter for helse- og omsorgssektoren i egen yrkesutøvelse • kan finne fagstoff og anvende kunnskap om læring, IKT, studieteknikk og arbeidsformer til å løse oppgaver i studiet

Generell kompetanse	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for yrkes- og profesjonsetikk og hvordan dette påvirker yrkesutøvelsen • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk gjennom refleksjon over egen praksis og kommunikasjon i situasjoner med brukere, pårørende og kollegaer • kan kommunisere og samhandle med brukere for å ivareta deres individuelle behov, i tråd med prinsipper om brukermedvirkning og respekt for enkeltindividets verdi og verdighet • kan bygge relasjoner basert på likeverdighet og respekt, slik at brukere og pårørende opplever trygghet og har tillit til tjenestetilbudet • kan samarbeide og bygge relasjoner til medstudenter og kollegaer • har forståelse for betydningen sosiologi, psykologi, etikk og kommunikasjon har i egen yrkesutøvelse
----------------------------	--

1a Arbeidsformer og metoder i studiet

Sentrale tema: ☑ Læring

- Studieteknikk
- Prosjekt- og utviklingsarbeid
- Teori og erfaringsbasert kunnskapsbygging
- Refleksjon
- Informasjonsteknologi

1 b Helse- og omsorgsfagene i samfunnet

Sentrale tema:

- Helse- og omsorgsfagenes utvikling
- Teorier og begreper innen helse- og omsorgsfagene
- Verdier og normer i samfunnet og i helse- og omsorgsfagene

1c Etikk

Sentrale tema:

- Menneskesyn
- Livssyn og verdier
- Menneskerettighetene
- Etikk og moral, verdier og prinsipper, etiske dilemmaer
- Etisk refleksjon og refleksjonsmodeller
- Samfunnsmessige perspektiv og utfordringer i forhold til verdier og normer
- Yrkesetikk
- Brukermedvirkning
- Makt, tvang og kontroll

1d Kommunikasjon og samhandling

Sentrale tema:

- Kommunikasjonsteori
- Kommunikasjon i et hjelpersperspektiv
- Konflikthåndtering

- Tverrkulturell samhandling
- Samhandling i grupper og organisasjoner
- Relasjonskompetanse
- Veiledning

1e Stats- og kommunalkunnskap, helse og omsorgspolitik

Sentrale tema:

- Samfunnets og velferdsstatens utvikling, helse- og omsorgspolitiske prioriteringer
- Folkehelse
- Hverdagsmestring
- Lovverket som regulerer helse- og omsorgssektoren
- Helse- og omsorgssektoren på kommunalt, regionalt og statlig nivå
- Offentlig og privat ansvar og omsorg
- Profesjonalisering i helse- og omsorgssektoren
- Økonomi og finansiering
- Kvalitetssikring, internkontroll og kvalitetsutvikling
- Omsorgsforskning

?

1f Sosiologi og psykologi

Sentrale tema:

- Familien som sosial og kulturell institusjon
- Helse og sosial ulikhet
- Roller, makt og avmakt
- Utviklingsteorier
- Emosjoner, behov og motivasjon
- Kriser og forsvarsmekanismer
- Gruppepsykologi og nettverksteori

Emne 2: Kommunikasjon, service og arbeidsflyt (Emnekode 00HH17B)

Kunnskap	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om kommunikasjon og service • har kunnskap om relasjonsbygging og veiledning av brukere og kollegaer • har kunnskap om administrasjon og arbeidsflyt • har innsikt i lover, regler og andre nasjonale føringer som regulerer pasientenes rettigheter og helsepersonellens plikter • har kunnskap om kommunikasjon, service og tverrfaglig arbeidsflyt • kan oppdatere sin kunnskap om kommunikasjon, service og arbeidsflyt • forstår betydningen kommunikasjon og service overfor pasienter og pårørende har for effektivitet og produktivitet
Ferdigheter	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om kommunikasjon til å gi og ta imot budskap og for å skille mellom egne og andres følelser og behov • kan anvende sin kunnskap om service overfor brukere og kollegaer • kan anvende sin kunnskap om arbeidsflyt for å effektivisere og kvalitetssikre kontortjenesten • kan anvende kommunikasjonsteknikk for å håndtere pasienter med ulike forutsetninger • kan anvende kommunikasjonsteknikk for å håndtere pasienter med utagerende og truende atferd • kan anvende kommunikasjonsteknikk i samspill med pasienter med ulik kulturell tilhørighet • kan anvende relevante verktøy og gjeldende prosedyrer for å ivareta arbeidsflyt i henhold til gjeldende lover og regler • kan finne informasjon og fagstoff om kommunikasjon, service og arbeidsflyt som er relevant i medisinskfaglig kontortjeneste • kan kartlegge en arbeidsflytsituasjon for å identifisere avvik og behov for iverksetting av tiltak
Generell kompetanse	<p>Kandidaten</p> <p>☐ har forståelse for etiske prinsipper og retningslinjer innenfor helse- og omsorgstjenesten, som personvern, sikkerhet og taushetsplikt har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk i yrkesutøvelsen kan kommunisere og yte service basert på brukerbehov og brukermedvirkning med respekt for individets verdi og verdighet</p> <p>kan bygge relasjoner med kollegaer både tverrfaglig og innen eget fagområde</p>

Emne 3A: Organisering, kvalitetssikring og finansiering av helse- og omsorgstjenesten (Emnekode 00HH17C)

Kunnskap	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om relevante IKT-verktøy for organisering, kvalitetssikring og finansiering • har kunnskap om pasientadministrativt system og konsekvenser av registreringspraksis • har kunnskap om HMS • har kunnskap om å identifisere, korrigere og forebygge avvik • har innsikt i gjeldende lover og andre rammebetingelser for helse- og omsorgstjenesten • har kunnskap om e-helse og velferdsteknologi • har innsikt i prosedyrer for kvalitetssikring i helse- og omsorgstjenesten • har kunnskap om organisering, kvalitetssikring og finansiering av helse- og omsorgstjenesten • kan oppdatere sin kunnskap om organisering, kvalitetssikring, e-helse, velferdsteknologi og finansiering av helse- og omsorgstjenesten • forstår hvilken betydning kvalitetssikring av pasientadministrative og andre relevante data har for kontroll, statistikk og økonomi
Ferdigheter	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om relevante IKT-verktøy for å understøtte organisering, kvalitetssikring og finansiering • kan anvende kunnskap om konsekvenser av registreringspraksis til å identifisere, korrigere og forebygge avvik • kan anvende faglig kunnskap til forbedring av HMS • kan anvende faglig kunnskap til å identifisere, korrigere og forebygge avvik • kan anvende IKT-verktøy som er relevante for organisering, kvalitetssikring og finansiering innen helse- og omsorgstjenesten • kan anvende sin kunnskap om e-helse og velferdsteknologi i kommunikasjon med kollegaer, pasienter og pårørende • kan finne og kvalitetssikre informasjon og fagstoff som er relevant for organisering, kvalitetssikring og finansiering innen helse- og omsorgstjenesten • kan kartlegge en situasjon mht. avvik eller uventede hendelser og behov for iverksetting av tiltak
Generell kompetanse	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ har forståelse for etiske prinsipper og retningslinjer som gjelder innenfor helse- og omsorgstjenesten har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved identifisering, korrigering og forebygging av avvik kan levere kvalitet basert på pasientens behov innenfor gjeldende lover og retningslinjer

Emne 3B: Organisering, kvalitetssikring og finansiering av tannhelsetjenesten (Emnekode 00HH17D)

Kunnskap	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om relevante IKT-verktøy for organisering, kvalitetssikring og finansiering av tannhelsetjenesten • har kunnskap om pasientadministrativt system og konsekvenser av registreringspraksis • har kunnskap om HMS • har kunnskap om å identifisere, korrigere og forebygge avvik • har innsikt i gjeldende lover og andre rammebetingelser for tannhelsetjenesten • har innsikt i prosedyrer for kvalitetssikring i tannhelsetjenesten • har kunnskap om organisering, kvalitetssikring og finansiering av tannhelsetjenesten • kan oppdatere sin kunnskap om organisering, kvalitetssikring og finansiering av tannhelsetjenesten • forstår hvilken betydning kvalitetssikring av pasientadministrative og andre relevante data har for kontroll, statistikk og økonomi
Ferdigheter	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om relevante IKT-verktøy for å understøtte organisering, kvalitetssikring og finansiering av tannhelsetjenesten • kan anvende kunnskap om konsekvenser av registreringspraksis til å identifisere, korrigere og forebygge avvik • kan anvende faglig kunnskap til forbedring av HMS • kan anvende faglig kunnskap til å identifisere, korrigere og forebygge avvik • kan anvende IKT-verktøy som er relevante for organisering, kvalitetssikring og finansiering innen tannhelsetjenesten • kan finne og kvalitetssikre informasjon og fagstoff som er relevant for organisering, kvalitetssikring og finansiering innen tannhelsetjenesten • kan kartlegge en situasjon mht. avvik eller uventede hendelser og behov for iverksetting av tiltak
Generell kompetanse	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> ☐ har forståelse for etiske prinsipper og retningslinjer som gjelder innenfor tannhelsetjenesten har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk ved identifisering, korrigering og forebygging av avvik kan levere kvalitet basert på pasientens behov innenfor gjeldende lover og retningslinjer for tannhelsetjenesten

Emne 4: Hovedprosjekt

(Emnekode 00HH17E)

Studentene skal gjennomføre et obligatorisk fordypningsarbeid, kalt hovedprosjektet. Dette arbeidet skal være praksisrettet, og knyttet til ett eller flere temaer i fagskoleutdanningen. Studentene skal gjennom hovedprosjektet vise refleksjon og bruke både teori og erfaringer fra praksis. Hovedprosjektet kan gjennomføres individuelt eller i gruppe.

Kunnskap	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om tverrfaglig og flerfaglig samarbeid, og om koordinering av helsetjenester • har kunnskap om ledelse, medarbeiderskap og organisasjonskultur i virksomheter i helse- og omsorgstjenesten • har kunnskap om familieomsorg og frivillig arbeid • har kunnskap om veiledning og pedagogiske prinsipper • har innsikt i ulike pasientforløp og kunnskap om aktørenes roller og ansvar • har innsikt i kunnskapsbasert praksis og kjennskap til omsorgsforskning • har kunnskap om organisering, kvalitetssikring og finansiering av helse- og omsorgstjenesten og tannhelsetjenesten • har kunnskap om utviklingsarbeid og kan oppdatere sin kunnskap om nasjonale planer, utviklingsprosjekter og innovasjon i helse- og omsorgstjenesten • forstår at en velfungerende helsetjeneste bidrar til verdiskapning i samfunnet
Ferdigheter	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om veiledning og pedagogiske prinsipper til å informere og veilede brukere, pårørende, frivillige og kollegaer • kan anvende kunnskap om ledelse, medarbeiderskap og organisasjonskultur til å identifisere behov for tiltak som bidrar til et godt arbeidsmiljø • kan anvende metoder eller verktøy for etisk refleksjon i samarbeid med kollegaer
Generell kompetanse	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> □ kan bygge relasjoner med kollegaer, og på tvers av avdelinger og etater i samarbeid om tjenestetilbud i helse- og omsorgstjenesten kan utvikle arbeidsmetoder og tjenestetilbud på arbeidsplassen, gjennom kunnskapsdeling, veiledning og etisk refleksjon

Emne 5: Praksis

(Emnekode 00HH17P)

Praksis har eget læringsutbytte som er i tråd med det overordnede læringsutbyttet. Praksis er en obligatorisk del av utdanningen, og skal ha et omfang på minimum 10 uker og utgjøre 20 studiepoeng.

Generelle retningslinjer for gjennomføring og vurdering er beskrevet i Nasjonal plan, generell del.

Praksisplass og gjennomføring skal alltid godkjennes av skolen. Det er mulig å velge mellom to ulike former for gjennomføring:

Praksisutplassering på en arbeidsplass innenfor helse- og omsorgstjenesten (Ref. alternativ 1 i Nasjonal plan, generell del).

Denne praksisformen anbefales for studenter som ikke har sitt daglige arbeid innen fagfeltet og trenger praktisk erfaring fra slike arbeidsplasser

Praksis gjennomført som prosjektarbeid på egen arbeidsplass.

(Ref. alternativ 2 i Nasjonal plan, generell del).

Dette er aktuelt for studenter som har sitt daglige arbeid innenfor fagfeltet.

Prosjektarbeidet skal gjennomføres i henhold til fastlagte retningslinjer.

Prosjektarbeidet har som målsetting å bidra til fagutvikling i praksisfeltet som også kommer pasienter og pårørende til gode.

Det er viktig at det gjøres en formell avtale mellom studenten og arbeidsgiveren, slik at studenten får tilstrekkelig tid til sitt prosjektarbeid.

Alle studenter som er ute i praksis – enten det er på egen eller en annen arbeidsplass, skal ha veiledning. Veiledningen er en forutsetning for å nå læringsutbyttet for praksisstudiet. Målet med veiledningen er at studenten lærer å reflektere over egen faglig utvikling og derigjennom bygger opp sin kompetanse i arbeidet med pasienter og pårørende innenfor fagområdet.

Kunnskap	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har kunnskap om menneskesyn, menneskerettigheter, kommunikasjon, relasjonsbygging og service samt relevante IKT-verktøy som anvendes i helse- og omsorgstjenesten • helsepedagogikk og helserelatert kompetanse (Health literacy) • har innsikt i relevante lover, forskrifter og avtaler som regulerer helse- og omsorgstjenesten og arbeidslivet • har innsikt i kunnskapsbasert praksis • har kunnskap om helse- og omsorgstjenesten og eget yrkesfelt i et tverrfaglig perspektiv • kan oppdatere sin kunnskap om utviklingsprosjekter i helse- og omsorgstjenesten
Ferdigheter	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • kan anvende kunnskap om menneskesyn, menneskerettigheter, kommunikasjon, relasjonsbygging og service overfor kollegaer, pasienter og pårørende • kan anvende sin kunnskap om helsepedagogikk og helserelatert kompetanse overfor pasienter og pårørende • kan anvende kunnskap om språk og kommunikasjonsteknikker for å forstå og bli forstått av pasienter og pårørende med ulik kulturell identitet • kan anvende kunnskap om IKT-verktøy for å sikre medisinsk forsvarlighet, ivareta lovverk og forskrifter og kommunisere med pasienter og pårørende • kan finne informasjon og fagstoff som er relevant for problemstillinger i praksis • kan kartlegge en situasjon mht. kommunikasjon, service og pasientforløp og behov for iverksetting av tiltak
Generell kompetanse	<p>Kandidaten</p> <ul style="list-style-type: none"> • har forståelse for etiske prinsipper som tillit, respekt, integritet og likeverd • har utviklet en etisk grunnholdning som kommer til uttrykk i yrkesutøvelse • kan utføre arbeid etter behov hos pasienter og pårørende og i samsvar med retningslinjer for helse- og omsorgstjenesten • kan bygge relasjoner med egen yrkesgruppe, tverrfaglig og på tvers av organisasjoner og bransjer • kan utvikle konkrete miljøtiltak for å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet på arbeidsplassen